

SPKN M.24'E İSTİNADEN AYRILMA HAKKINI KULLANAN ORTAK, AYRICA TTK M.202/2'YE DAYANARAK DAVA AÇABİLİR Mİ?

*(CAN THE SHAREHOLDER WHO USED APPRAISAL RIGHT ON THE
BASIS OF ART. 24 OF THE CML, ALSO FILE A SUIT IN TERMS OF ART.
202/2 OF THE TCL?)*

Dr. Gökçen Turan*

Öz

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (kısaca TTK) hükümlerinin, anonim ortaklıklara ilişkin diğer özel düzenlemelerle önemli bir kesişim noktası şirketler topluluğu alanında meydana gelmektedir. Gerçekten, halka açık ortaklıkların, faaliyet gösterdikleri alanlarda, çoğu zaman bağlı şirketleri vasıtasıyla organize oldukları dikkate alındığında, hem 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu (kısaca SPKn) hükümleri hem şirketler topluluğu düzenlemelerinin uygulama alanı kazanması tabii bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bağlı şirketin de halka açık olduğu durumlarda, halka açık ortaklık pay sahiplerini korumak için SPKn'da sevkedilen düzenlemeler ile bağlı şirket ortağının zararının giderilmesine yönelik TTK'nın 202 inci maddesinde yer alan düzenlemeler arasında çakışma meydana gelmektedir. Her ikisi de pay sahibine ortaklıktan çıkma hakkı veren SPKn m.24 ile TTK m.202/2 hükümleri buna bir örnektir. Pay sahibinin, her iki kanundaki koruyucu düzenlemelerin hangisinden yararlanacağı konusunda, bir hakların yarışması durumundan söz edilebilirse de, pay sahibinin her iki düzenlemeden de yararlanmak istemesi ilginç bir hukuki sorun olarak görülmektedir. İşbu çalışmada ayrılma hakkını kullanan pay sahibinin, ayrıca TTK 202/2 hükmüne dayanarak münzam zarar talebinde bulunmasının hukukken mümkün olup olmadığı tartışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Ayrılma hakkı, şirketler topluluğu, hakimiyetin hukuka aykırı kullanılması, sorumluluk, Türk Ticaret Kanunu m.202/2

ABSTRACT

An important interception point between the provisions of Turkish Commercial Law (TCL), Number 6102, and the other special regulations regarding joint stock companies occurs at the field of group of companies. Indeed, considering that publicly held companies mostly become organized through their affiliated companies in their areas of activity, it ensues as a natural consequence that both the provisions of the Capital Market Law (CML), Number 6362, and the TCL provisions related to group of companies become applicable. In case that the affiliated company is also publicly held, an overlap takes places between the CML provisions laid down to protect shareholders of public companies and the provision

---

* Sermaye Piyasası Kurulu Hukuk İşleri Dairesi Başuzman Hukukçu (gturan@spk.gov.tr)

laid down in Article 202 of the TCL to compensate losses of affiliated company or it's shareholders. Article 24 of the CML and Article 202/2 of the TCL, both granting exit right to minority shareholders, is a case in point. Though there generally is a contest of rights with regard to which protecting regulation in the both Laws the shareholder would benefit, it seems to be an interesting legal problem that the shareholder requests to make use of the regulations both. In this study, it will be examined whether a shareholder used appraisal right, can also request additional damage in terms of the article 202/2 of the TCL.

Keywords: *appraisal right, group of companies, unlawful use of control, liability, Turkish Commercial Code Art.202/2*

***

I. AYRILMA HAKKININ TEMEL ÖZELLİKLERİ VE KULLANIM SONUÇLARI

A. Genel olarak

Ayrılma hakkı SPK'n ile hukukumuzda giren yeni bir müessesedir¹. Anılan Kanun'un 24. maddesi ile, halka açık ortaklık genel kurulunda 23. maddede sayılan önemli nitelikte işlemlere dair karar alınması halinde, karara muhalif olan ve muhalefetini tutanağa yazdıran pay sahibine, paylarını ortaklığa satmak suretiyle ortaklıktan ayrılma hakkı tanınmıştır.

Ayrılma hakkı düzenlenmesinin temelinde, anonim ortaklıklarda karar alma mekanizmasının dayandığı çoğunluk ilkesine karşı, azınlık pay sahiplerini korumak üzere sevkedilen mekanizmaların yetersiz kaldığının tecrübe edilmesi üzerine, pay sahipleri için daha etkin ve dengeleyici bir koruma aracı sağlama düşüncesi yatmaktadır. Gerçekten de iptal davası, ortaklığı zarara uğraticı işlemler hakkında sorumluluk davası, ibra etmeme, bilanço görüşmelerinin ertelenmesi vs. hakların kullanımının özel bir çaba ve bilgi birikimi gerektirmesi, ayrıca dava haklarının kullanımının getirdiği mali külfet, bu hakları azınlık pay sahiplerini korumada etkisiz kılmıştır. Ayrılma hakkı ise, çoğunluğun aldığı şirkette önemli değişiklikler yaratan kararlara karşı olan ve değiştirme gücü de bulunmayan pay sahiplerine, paylarını şirkete satmak suretiyle ortaklıktan çıkma imkanı tanıyan, bu bağlamda hem etkili hem de -gerekirse- caydırıcı bir önlem olmaktadır. Öte yandan ayrılma hakkının, alınan kararların icrasını engelleyecek yasal haklara bir alternatif yerine geçmesi bakımından, çoğunluğun yararına hizmet eden bir yönü de bulunmaktadır.

¹ Ayrılma hakkı literatürde birçok çalışmaya konu edildiğinden (bkz. **Yusuf Sönmez**, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Ortaklıktan Ayrılma Hakkı**, İstanbul, 2009 – **Aysegül Özdoğan**, “Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Ortaklıktan Ayrılma Hakkı”, Cumhuriyetin 80.Yılına Armağan, C.II, Ankara, 2014, s. 691 vd. – **Gökçen Turan**, “6362 Sayılı Kanun'da Halka Açık Ortaklık Pay Sahiplerine Tanınan Ayrılma Hakkı”, Legal Hukuk Dergisi, C.12, S.139, Temmuz 2014, s. 75 vd. – **Derin Altan**, “Sermaye Piyasasında Pay Sahiplerinin Ayrılma Hakkı ve Önemli Nitelikteki İşlemler”, Banka ve Finans Hukuku Dergisi, C.3, S.11, 2014, s. 117 vd. – **Burak Adıgüzel**, “Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Ayrılma Hakkı”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVIII, S.2, 2014, s. 1 vd. vs.). çalışmanın hacmini gereksiz büyütmemek ve spesifik tartışma konusuna odaklanmak amacıyla, işbu çalışmada ayrılma hakkının özelliklerine dair sadece genel bilgi verilip, detaya girilmeyecektir.

B. Ayrılma Hakkının Kullanım Koşulları

SPKn'nun 24. maddesi uyarınca, 23. maddede belirtilen önemli nitelikteki işlemlere ilişkin genel kurul toplantısına katılıp da olumsuz oy kullanan ve muhalefet şerhini toplantı tutanağına işleyen pay sahipleri, paylarını halka açık ortaklığa satarak ayrılma hakkına sahiptir. Halka açık ortaklık bu payları pay sahibinin talebi üzerine, maddede gösterilen satış fiyatı üzerinden satın almakla yükümlüdür.

Şu halde, bir somut olayda pay sahiplerinin ayrılma hakları bulunduğundan söz edebilmek için öncelikle, *i*) şirket halka açık olmalı, *ii*) bu halka açık şirketin genel kurulunda önemli nitelikte işlemler sınıfına giren bir karar alınmalı, *iii*) pay sahibi bu karara muhalefet ederek muhalefetini tutanağa işletmiş olmalıdır.

Anlaşılabileceği gibi, ayrılma hakkı önemli nitelikte işlemlere dair kararlarda kullanılabilen bir haktır. Buna göre, önemli nitelikte işlemlerin, ayrılma hakkının kullanılabilceği hallerin maddi çerçevesini çizdiği söylenebilir. Hangi işlemlerin "önemli nitelikte işlem" sınıfına girdiği ise Kanun'un 23. maddesinde gösterilmiştir. Anılan madde uyarınca;

- birleşme, bölünme işlemlerine taraf olunması, tür değiştirme veya sona erme kararı alınması,
- mal varlığının tümünün veya önemli bir bölümünün devredilmesi veya üzerinde bir aynı hak tesis edilmesi veya kiralanması,
- faaliyet konusunun tümüyle veya önemli ölçüde değiştirilmesi,
- imtiyaz öngörülmesi veya mevcut imtiyazların kapsam veya konusunun değiştirilmesi,
- borsa kotundan çıkma

gibi hususlar bu Kanun'un uygulanmasında önemli nitelikte işlem olarak sayılır. Hükümde "gibi" ifadesinin kullanılması nedeniyle, söz konusu saymanın tahdidî olmadığı ileri sürülebilir. Bunun yanında, aynı maddede önemlilik kriteri ve önemli nitelikteki işlemleri belirleme konusunda Sermaye Piyasası Kurulu (kısaca SPKr)'na verilen yetki de², önemli nitelikte işlemlerin maddede sayılanlarla sınırlı olmadığını gösteren diğer bir kanıttır³.

² SPKr'nun II-23.1 sayılı Önemli Nitelikteki İşlemlere İlişkin Ortak Esaslar ve Ayrılma Hakkı Tebliği (kısaca II-23.1 sayılı Tebliğ)'nin 5/2 maddesinde, ortaklıkların halka açılma öncesindeki vaat, taahhüt veya esaslı durumlarından önemli oranda farklılaşan veya somut bir konuda daha önceden bir vaat veya taahhütte bulunulmamış olsa dahi bütüncül olarak ele alındığında ortaklığın faaliyetleri ve/veya ticari hayatında önemli ölçüde değişiklik meydana getirebilecek iş ve işlemlerin Kurul tarafından önemli nitelikteki işlem olarak değerlendirilebileceği hükmü yer almaktadır.

³ SPKn 23. maddede zikredilmemekle birlikte, Kurul düzenlemesi ile önemli nitelikte işlem olarak kabul edilen haller için bkz. II-23.1 sayılı Tebliğ'in 5/1 maddesinin (e) ve (g) bentleri. Tebliğ'in anılan hükümleri hakkında değerlendirmeler için bkz. **Turan**, s. 84-85. Ayrıca belirtmek gerekir ki, SPKn 23. maddede sayılanlar dışında başka işlemleri de önemli işlem olarak belirleme konusunda Kurula tanınan yetki öğretide eleştiri konusu olmuştur (**Ünal Tekinalp**, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku (bundan sonraki anı-ış: Sermaye Ortaklıkları), 3.Bası, İstanbul, 2013, s. 332-333, N. 14-101).

C. Ayrılma Hakkının Kullanılmasının Sonuçları

1. Pay sahipliği sıfatının sona ermesi

Ayrılma hakkının kullanılmasının pay sahibi açısından en temel sonucu pay sahipliği sıfatının sona ermesidir. Bunu, ayrılma hakkının bir çıkma hakkı mahiyetinde olmasının tabii sonucu olarak karşılamak gerekir. Ayrılma hakkı kısmen (yani elden bulundurulmuş payların sadece bir kısmı için) kullanılamaz⁴.

Ayrılma hakkının kullanılmasını ortaklığın kabulüne bağlı değildir. Hakkın kullanımına dair talebin ortaklığın belirlediği aracı kuruma (ya da ortaklığın kendisine) iletilmesi ile devir sözleşmesi kendiliğinden kurulmuş olur⁵. Pay sahibinin ayrılma hakkını kullanması ile, halka açık ortaklığın, pay sahibinin ortaklıktaki tüm paylarını satın alması mecburiyeti doğar⁶.

Ayrılma hakkının kullanımı sonucunda, payların ortaklık tarafından devralınması ile ortaklık sıfatı da sona erer. Buna göre, payların ortaklığın mülkiyetine geçiş anı, pay sahibinin ortaklık sıfatının da sona erdiği an olarak tespit edilebilir. Ayrılma hakkı halka açık ortaklıklarda kullanılabilen bir hak olduğu ve kaydileştirme düzenlemeleri uyarınca halka açık ortaklıkların tüm payları⁷ Merkezi Kayıt Kuruluşu (kısaca MKK) nezdinde kayden izlendiğinden, devir için payların fiziken ortaklığa getirilip teslim edilmesi söz konusu olmayıp, devir işlemi MKK'da kayden gerçekleşir.

II-23.1 sayılı Tebliğ'in 9. maddesinin 6 ve 7. fıkralarında, ayrılma hakkının kullanılmasına genel kurul kararını izleyen en fazla 6 iş günü içinde başlanması gerektiği ifade edilmiş, öte yandan ayrılma hakkının aracı kurum vasıtasıyla kullanılması zorunluluğu getirilerek⁸, bu hakkı kullanmak isteyen pay sahibinin paylarını ortaklık tarafından belirlenen aracı kuruma teslim etmesi gerektiği düzenlenmiştir. Yukarıda ifade ettiğimiz gibi, kaydi sistemde payların fiziken teslimi söz konusu olmadığından, ancak payların MKK nezdindeki yatırımcı hesabından çıkarılıp ihraççı hesabına aktarılmasından söz edile-

⁴ Bkz. II-23.1 sayılı Tebliğ, m.9/9.

⁵ Öğretide bu husus "sözleşme kurma zorunluluğu" kuramı ile açıklanmaktadır (**İbrahim Bektaş**, "Halka Açık Anonim Ortaklıkların Önemli Nitelikteki İşlemleri Nedeniyle Doğan Ayrılma Hakkı ve Pay Alım Teklifi Zorunluluğu", Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 60.Yıl Armağanı, Ankara, 2015, s. 762 vd).

⁶ Düzenlemede satın alma bedelinin ne şekilde hesaplanacağı da belirtilmiş olup, buna göre önemli nitelikteki işlemin kamuya açıklandığı tarihten önceki otuz gün içinde borsada oluşan ağırlıklı ortalama fiyatların ortalaması esas alınacaktır. Yani kanun koyucu, çıkma hakkı ihtiva eden TTK'daki diğer düzenlemelerin aksine (bkz. m.202/2, 493/1, 531 gibi), birim pay değerinin hesaplanmasında esas alınacak kriteri doğrudan doğruya belirlemiş, böylece payların rayiç ya da gerçek değerinin belirlenmesi için mahkemeye müracaat edilmesi prosedürüne ayrılma hakkında yer vermemiştir.

Payları borsada işlem görmeyen ortaklıklarda ise, pay bedelinin tespiti amacıyla değerlendirme raporu hazırlanır ve söz konusu rapor önemli nitelikteki işlemin görüşüleceği genel kurul toplantısı gündemi ile birlikte açıklanır (bkz. II-23.1 sayılı Tebliğ, m.10/2).

⁷ 06.10.2004 tarih ve 41/1279 sayılı Kurul İlke Kararı (bkz. 2014/42 sayılı Kurul Haftalık Bülteni) ile halka açık ortaklıkların dolaşımında olsun olmasın tüm paylarının kaydileştirilmesine karar verildiğinden, halka açık ortaklıkların payları arasında kaydileştirilmiş olma bakımından borsada işlem gören - görmeyen ayrımı söz konusu değildir.

⁸ Ancak, payları borsada işlem görmeyen ortaklıklar bakımından bu zorunluluğa talep üzerine Kurul tarafından muafiyet getirilebilir.

bilir⁹. Tebliğ'in anılan hükmünün bu husus göz önüne alınarak düzenlenmesi daha doğru olurdu.

Şu halde MKK'da kaydi devrin gerçekleştirildiği (payların ihraççı hesabına geçirildiği ve işlendiği) an, payların ortaklık mülkiyetine geçtiği, bu çerçevede pay sahibinin ortaklık sıfatının sona erdiği andır¹⁰.

2. Ayrılma hakkını kullanan pay sahibinin genel kurul kararına karşı dava haklarını kullanıp kullanamayacağı sorunu

Ortaklığa karşı henüz ayrılma hakkı talebinde bulunmamış pay sahibinin süresi içinde genel kurul kararının iptali davası açabileceğinde kuşku olmadığı gibi, iptal davası açmış bir pay sahibinin de ayrılma hakkını kullanmasına bir engel yoktur¹¹. Bununla birlikte, iptal davası açmanın ilke olarak sadece pay sahiplerine tanınmış bir hak olduğu, bu nedenle pay sahipliği sıfatının iptal davası bakımından bir dinlenebilme koşulu olduğu ve bu sıfatın dava sonuna kadar korunması gerektiği, pay sahipliği sıfatını yitiren bir kişinin artık iptal davası açamayacağı veya açtığı iptal davasına devam edemeyeceği doktrinde ittifakla kabul edilmektedir¹². 6762 sayılı eTTK m.381 hükmüne dayanan bu görüşün yeni TTK m.446 bakımından da geçerli olduğunu savunmak gerekir; çünkü anılan maddede de iptal davası açma hakkı benzer şekilde paya değil, pay sahibine tanınmaktadır. Sonuç olarak, ayrılma hakkının kullanılması ile birlikte pay sahipliği sıfatı sona erdiği için, artık iptal davası açılmaz veya açılmış iptal davasına devam olunamaz.

Bununla birlikte, SPK'nun II-23.1 sayılı Önemli Nitelikteki İşlemlere İlişkin Ortak Esaslar ve Ayrılma Hakkı Tebliği'nin 9/8 maddesinde dikkat çekici bir hüküm yer almaktadır. Bu hükme göre, genel kurullarda önemli nitelikteki işlemler bakımından olumsuz oy kullanarak muhalefet şerhini toplantı tutanağına işleten pay sahipleri, söz konusu genel kurul toplantısı gündeminde bulunan diğer gündem maddeleri açısından ortaklık haklarını kullanmaya devam ederler. Hükümle amaçlananın, önemli işlem dışındaki gündem maddeleri için pay sahibinin oy haklarını kullanabileceğini teyit etmek olduğu düşünülmektedir. Ancak, anılan fıkrafta "ortaklık hakları" ifadesi kullanıldığı ve bunun kapsamına dava hakları da (iptal davası gibi) girdiği için, fıkra hükmü bu haliy-

⁹ **Çağlar Manavgat**, Halka Açık Anonim Ortaklıklar ve Halka Arz, Ankara, 2016, s. 341.

¹⁰ Ayrılma hakkını kullanmak için aracı kuruma başvuran pay sahiplerine pay bedelleri en geç satışı takip eden işgünü ödenir (bkz. II-23.1 sayılı Tebliğ, m.9/7).

¹¹ Pay sahibi bakımından iptal davası açabilmek için, ayrılma hakkında olduğu gibi, genel kurul kararına muhalif kalıp, muhalefetin tutanağına işletilmiş olması gerekmektedir (TTK m.446/1).

¹² **Erdoğan Moroğlu**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, İstanbul, 2012, s. 229 – **Oğuz İmregün**, Anonim Ortaklıklar, 2. Bası, İstanbul, 1970, s. 135 – **Ersin Çamoğlu (Reha Poroy/Ünal Tekinalp)**, Ortaklıklar Hukuku I (bundan sonraki anılış: O.H.-I), İstanbul, 2014, s. 540, N. 741c – **Hasan Pulaşlı**, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Şirketler Hukuku Şerhi, C.I, Ankara, 2011, s. 845-846 – **Abuzer Kendigelen**, "İptal Davası Açma Hakkı ve Pay Sahipliği Sıfatının Cüz'i Halefiyet (Payların Devri) Sonucu Değişmesi", Prof.Dr. Hayri Domaniç'e 80.Yaş Günü Armağanı, C.I, İstanbul, 2001, s. 319 – **İsmail Kırcı (Feyzan Hayal Şehirali Çelik/Çağlar Manavgat)**, Anonim Şirketler Hukuku, C.2/2, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Ankara, 2016 s. 177 – **Güzin Üçışık/Aydın Çelik**, Anonim Ortaklıklar Hukuku, Ankara, 2013, s. 364.

le pay sahibinin diğer gündem maddeleri için iptal davası açma hakkının bulunduğunu ifade etmektedir. Bu ise, ayrılma hakkını kullanmamış bir pay sahibi için geçerli olsa bile, ayrılma hakkını kullanmış bir pay sahibi açısından yanlış bir ifadedir; çünkü pay sahipliği sıfatı sona eren birisi artık iptal davası açamaz, açtığı iptal davasına da devam edemez. Bu bakımdan, Tebliğ'in anılan hükmü istifham doğurucudur. Kaldı ki, böyle bir düzenlemeye ihtiyaç da bulunmamaktadır. Genel kuruldaki gündem maddelerinin görüşülmesi esnasında henüz ayrılma hakkının kullanımı söz konusu olmadığı için, pay sahipliği haklarının devam ettiğinde bir kuşku yoktur. Öyleyse, tereddüt bulunmayan bir hususta düzenleme sevkeden Tebliğ hükmü, aynı zamanda gereksizdir.

Sonuç olarak, pay sahibi iptal davası açtıktan sonra ayrılma hakkını kullanmışsa, payın şirkete devri ile birlikte pay sahipliği sıfatı sona erdiği için dava şartının ortadan kalkması gerekçesiyle davanın düşürülmesi gerekir. Aynı şekilde davacı davayı açmadan önce ayrılma hakkını kullanmışsa, yine pay sahipliği sıfatı kalmadığı için, hukuki yarar ve bu bağlamda taraf (husumet) ehliyeti yokluğundan iptal davası açamaz. Aynı gerekçe, hiç kuşkusuz işbu çalışmanın konusunu teşkil eden tartışma bakımından da yol gösterici mahiyettedir.

II. ŞİRKETLER TOPLULUĞUNDA HAKİMİYETİN KÖTÜYE KULLANILMASINDAN DOĞAN DAVA HAKLARI

Şirketler topluluğu Türk hukukunda ilk kez 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiştir. TTK m.195/1 hükmünde, iki ticaret şirketi arasında hangi hallerde hakimiyet ilişkisinin bulunacağı, yani birinin hakim şirket, diğerinin bağlı şirket olarak kabul edileceği gösterilmiştir. Anılan düzenlemeye göre, bir ticaret şirketinin, diğer bir ticaret şirketinin *i)* oy haklarının çoğunluğuna sahip olması, *ii)* esas sözleşmesine uygun olarak yönetim organında karar alabilecek çoğunluğu oluşturan sayıda üyenin seçimini sağlayabilmek hakkını haiz olması, *iii)* kendi oy haklarının yanında, oy sözleşmeleri vasıtasıyla oy haklarının çoğunluğuna sahip olması, ya da *iv)* akdettikleri bir sözleşme (hakimiyet sözleşmesi) gereğince veya başka bir yolla yönetim kontrolünü elinde tutabilmesi, hakimiyet ilişkisini doğurmakta, yani biri hakim şirket, diğeri bağlı şirket olmaktadır. Şu halde, hakimiyet ilişkisi oy haklarının çoğunluğuna ya da yönetim organına üye seçmede imtiyaza sahip olmak yoluyla fiili şekilde kurulabileceği gibi; hakimiyet sözleşmesi yoluyla akdi şekilde de kurulabilir¹³. Dikkat edileceği gibi, fiili hakimiyette payların değil, oy haklarının çoğunluğuna sahip olmak esastır. Bununla birlikte, payların belli bir çoğunluğuna sahip olma hakimiyetin varlığına karine sayılmıştır (m.195/2).

Hakim şirkete doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunan şirketler, hakim şirketle birlikte şirketler topluluğunu meydana getirirler ve TTK'nın 195 ilâ 210 maddeleri hükümlerine tabi olurlar. Anılan maddelerde hakimiyet ilişkisi, kapsamına göre tam ve kısmi olmak üzere ikili bir ayrımla düzenlenmiş; temelde kısmi hakimiyet esas alınmakla birlikte, tam hakimiyet için ayrıksı bazı düzenlemelere yer verilmiştir¹⁴.

¹³ **Zühtü Aytaç**, "Yönetim Kurulu Üyelerinin Hakimiyetin Hukuka Aykırı Kullanılmasından Doğan Sorumluluğu", *Batider*, C.29, S.4 (Aralık 2013), s. 14.

¹⁴ Bu anlamda Türk hukuku, şirketler topluluğu düzenlemelerinde hakimiyet ilişkisini, nedenine göre ayrımlayan ve düzenlemeyi bu kriteri esas alarak fiili hakimiyet ve akdi hakimiyet temelinde düzenleyen Alman hukukundan ayrılır (**Aytaç**, s. 18).

Şirketler topluluğu hükümlerine tabi olmanın en önemli sonuçlarından biri, hakimiyetin bağlı şirketi kayba uğratacak şekilde kullanılamaması ilkesi ve bu ilkenin ihlali halinde bağlı şirketin kaybının denkleştirilmesi, aksi halde tazmin yükümlülüğünün doğmasıdır.

Şirketler topluluğunda hakimiyetin hukuka aykırı kullanılmasından doğan sorumluluk TTK 202 vd. maddelerinde düzenlenmiştir. Buna göre, hakimiyetin kullanılması tek başına hukuka aykırı olmayıp; hukuka aykırılık hakimiyetin kullanılma biçiminden doğmaktadır. Başka bir anlatımla hukuka aykırılık, işlemin, alınan kararın veya uygulanan ya da uygulanmasından kaçınılan önlemin bağlı şirketin kaybına sebep olarak şirkete, pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına zarar vermesinden ve bağlı şirket yönünden haklı bir sebebi bulunmamasından kaynaklanmaktadır¹⁵.

TTK 202. maddede, hakimiyetin kullanılması yoluyla bağlı şirkette uygulanıp bağlı şirketin kayba uğramasına yol açan işlem ve uygulamalar iki kategoriye ayrılmıştır. Birinci kategoriye dahil olanlar, *"bağlı şirketi, iş, varlık, fon, personel, alacak ve borç devri gibi hukuki işlemler yapmaya; kârını azaltmaya ya da aktarmaya; malvarlığını aynı veya kişisel nitelikte haklarla sınırlandırmaya; kefalet, garanti ve aval vermek gibi sorumluluklar yüklenmeye; ödemelerde bulunmaya; haklı bir sebep olmaksızın tesislerini yenilememek, yatırımlarını kısıtlamak, durdurmak gibi verimliliğini ya da faaliyetini olumsuz etkileyen kararlar veya önlemler almaya yahut gelişmesini sağlayacak önlemleri almaktan kaçınmaya yönelmek"* gibi tahdidi olmayacak şekilde birinci fıkrada sayılan işlemler ve uygulamalardır. İkinci kategoridekiler ise, maddenin ikinci fıkrasında belirtilen, *"hakimiyetin uygulanması ile gerçekleştirilen ve bağlı şirket bakımından açıkça anlaşılabilir haklı bir sebebi bulunmayan, birleşme, bölünme, tür değiştirme, fesih, menkul kıymet çıkarılması ve önemli esas sözleşme değişikliği gibi"* kararlardır. İki ayrı kategoride ele alınan söz konusu uygulama ve işlemleri, mahiyetlerini de dikkate alarak, şu şekilde tasnif etmek mümkündür: Birinci kategoridekiler, bağlı şirketin faaliyetlerini yürüttüğü sırada gerçekleştirdiği ve hakim şirketin yönlendirmesine dayanan işlem ve uygulamalar iken; ikinci kategoridekiler ise, çoğunlukla bir genel kurulda karara bağlanıp¹⁶, şirketin yapısına etki eden önemli kararlardır. Bu anlamda birinci kategorinin şirketin ticari faaliyetlerinin yürütülmesi ile ilgili yönetim kurulunun faaliyet alanına giren iş ve işlemlerle ilgili; ikinci kategorinin ise -genel olarak- genel kurulun karar alma yetkisine giren konularla ilgili olduğu söylenebilir¹⁷. Diğer esaslı bir

¹⁵ Bkz. TTK m.202 gerekçesi. Ayrıca bkz. **Ünal Tekinalp (Reha Poroy/Ersin Çamoğlu)**, Ortaklıklar Hukuku II (bundan sonraki anılış: O.H.-II), İstanbul, 2017, s.755, N. 2130 – **Aytaç**, s. 23 – **İrfan Akın**, Şirketler Topluluğu Sorumluluk Hukuku, Ankara, 2014, s. 178.

¹⁶ Maddede yönetim kurulu kararlarından da söz edildiğinden, TTK 202/2 uyarınca açılacak davada kesin olarak bir genel kurul kararının varlığı şartı söz konusu değildir. Ancak şu bir gerçektir ki, maddede söz edilen kararlar çoğunlukla genel kurulda karara bağlanması gereken konulardır; meğer ki genel kurulun bu yetkisi mevzuatın tanıdığı özel imkanla yönetim kuruluna bırakılmış olsun (örneğin TTK 505 uyarınca menkul kıymet çıkarma yetkisinin yönetim kuruluna bırakılmış olması ya da kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kurulu tarafından alınan sermaye artırım, rüçhan haklarının sınırlandırılması veya imtiyazlı ve primli hisse çıkarma kararları gibi..).

¹⁷ **Gül Okutan Nilsson**, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Şirketler Topluluğu Hukuku, İstanbul, 2009, s. 297. Tekinalp ise, iki kategori arasında, birincinin hakimiyetin yönetim kurulu kararı ile kullanıldığı halleri, ikincinin ise hakimiyetin genel kurul ka-

farklılık ise, ikinci kategoride söz edilen işlemlerin (daha doğru bir deyişle kararların) hakim şirketin sorumluluğuna yol açması için bağlı şirket bakımından açıkça anlaşılabilir haklı bir sebebinin bulunmamasının aranmasıdır.

Bu şekilde kategorize edilen uygulamalar nedeniyle, hakim şirketin tazmin sorumluluğunun hüküm ve koşulları da birbirinden belli noktalarda farklıdır. Kısaca inceleyecek olursak;

A. TTK 202/1 Uyarınca Hakim Şirketin Sorumluluğunun Esasları

TTK m.202/1 c.1 hükmü, temel diyebileceğimiz bir ilke ortaya koymaktadır¹⁸. Bu ilkeye göre, hakimiyet bağlı şirketi kayba uğratacak şekilde kullanılamaz. Yani hakimiyetin hukuka uygun kullanımından söz etmek için bağlı şirket kayba uğratılmamış olmalıdır. Başka bir anlatımla, bağlı şirket kayba uğratılmışsa, hakimiyet per se hukuka aykırı kullanılmış demektir¹⁹. Şu kadar ki, askıda olan hukuka aykırılık, eğer kayıp -ilgili faaliyet yılı içinde- giderilmezse, reel hale gelerek tazmin sorumluluğu ve dava haklarını doğurmaktadır.

Hükmü şu şekilde de anlamak mümkündür: Hakim şirket, sebep olduğu kaybı gidermek koşuluyla, bağlı şirkete onu kayba uğratan talimatlar verebilir. Başka bir deyişle, hakim şirkete, gerekli gördüğü topluluk politikalarını uygulama ve bu yolda bağlı şirkete talimat verebilme hakkı tanınmış; bununla birlikte, söz konusu politikaların (talimatların) bağlı şirkette neden olduğu kayıpları²⁰ giderme yükümlülüğü yüklenmiştir. Bu çerçevede, bir yandan topluluk olmanın yönetim organizasyonu bakımından gerektirdiği esneklik sağlanırken, diğer yandan bunu dengeleyici bir faktör olarak bağlı şirketin (dolaylı olarak bağlı şirketin ortakları ve alacaklarının) uğradığı zararların giderilmesi için özel bir koruma mekanizması öngörülmüştür. Öğretide, denkleştirmenin bir bakıma kayba sebebiyet veren işlemin askıda olan hukuka aykırılığını ortadan kaldırdığı kabul edilmektedir²¹.

Düzenlemede, bağlı şirketi kayba uğratabilecek uygulama ve işlem örneklerine yer verilmiş, işlem ve uygulamaların tahdidî olmadığı madde gerekçesinde vurgulanmıştır.

Buna göre TTK 202/1 hükmü uyarınca hakim şirketin sorumluluğunun şu esaslara dayandığını söyleyebiliriz: Öncelikle, hakim şirketin bağlı şirket üzerindeki hakimiyetini kullanmasına bir engel yoktur, ancak söz konusu hakimiyet kullanımı bağlı şirkette bir kayba yol açmışsa, hakim şirketin bu kaybı gidermesi gerekmektedir. Denkleştirme, faaliyet yılı içinde fiilen yerine getirilmez veya süresi içinde denk bir istem hakkı tanınmazsa, bağlı şirketin her pay sahibi, hakim şirketten ve onun kayba sebep olan yönetim kurulu üyelerinden, şirketin zararını tazmin etmelerini isteyebilir (m.202/1-b). Hükümden anlaşıla-

---

rarı ile kullandığı halleri kapsadığı şeklinde daha kesin ve rijit bir ayırım yapmaktadır [Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), O.H.-II, s. 752 vd].

¹⁸ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), O.H.-II, s. 755, N. 2130 – Nilsson, s. 226.

¹⁹ Akın, s. 178.

²⁰ Kayıp kavramının zarar kavramından daha geniş bir kapsamı olduğuna dair bkz. gerekçedeki açıklamalar. Ayrıca bkz. Ünal Tekinalp, “Bağlı Yönetim Kurulunun “Kayıp”la İlgili Sorumluluğu”, Prof.Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan, İstanbul, 2017, s. 617-618; Nilsson, s. 232 vd.

²¹ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), O.H.-II, s. 756 – Nilsson, s. 281 – Akın, s. 180 – Kürşat Göktürk, Şirketler Topluluğunda Sorumluluk Esasları, Ankara, 2015, s. 162.

çağı gibi, davanın konusu davacının değil, şirket zararının giderilmesi olup, bu çerçevede hükmolunacak tazminat şirkete verilecektir. Öte yandan, hakim şirketin tüzel kişiliği ile birlikte, -kayba sebep olan- yönetim kurulu üyeleri de sorumluluk sűjeleri arasında sayılmıştır²². Bağlantılı olarak, sorumluluktan kurtulmak için özen kriterine dayalı kurtuluş kanıtı getirme imkanı tanınmıştır. Şöyle ki, kayba sebebiyet veren işlemin, aynı veya benzer koşullar altında, şirket menfaatlerini dürüstlük kuralına uygun olarak gözeten ve tedbirli bir yöneticinin özenıyla hareket eden, bağımsız bir şirketin yönetim kurulu üyeleri tarafından da yapılabileceği veya yapılmasından kaçınılabileceği ispat edilebilirse, tazminata hükmedilemeyecektir (TTK m.202/1-d)²³.

TTK 202/1 düzenlemesinde Türk hukuku bakımından yenilik taşıyan bir diğer önemli nokta, bu hükmeye istinaden açılan bir davada hakime tanınan, -tazminat yerine- davacı pay sahiplerinin paylarının hakim şirket tarafından satın alınmasına veya duruma uygun düşen başka bir çözüme karar verebilme yetkisidir (TTK 202/1-b). TTK'daki diğer birkaç hükümlerle²⁴ beraber bu hüküm, geleneksel anonim ortaklıklar hukukumuzda yabancı olan çıkma ve çıkarma hakkının²⁵, artık anonim ortaklıklar bakımından da tanındığını ortaya koymaktadır. Aynı zamanda bu düzenleme, usul hukukumuzdaki "taleple bağıllık" ilkesine de bir istisna getirmiş olmaktadır²⁶. Öte yandan düzenleme, tazminat yerine uygulanacak çözüm konusunda ikinci fıkra hükümlerine atıfta bulun-

²² Hakim şirketin yönetim kurulu üyelerinin bu sorumluluğu, hakim şirketin pay sahiplerine ve alacaklılarına karşı TTK 553 hükmünden kaynaklanan sorumluluklarından bağımsız olup, bağlı şirket ortak ve alacaklılarına karşıdır. Bununla birlikte, açılacak davaya TTK 553 vd.'ndaki maddeler kıyasen uygulanır (bkz. TTK m.202/1-e).

²³ Öğretide bu hükmün, m.202/1 kapsamındaki iş ve işlemlerde hakimiyetin hukuka aykırı kullanılıp kullanılmadığını tespit bakımından bir ölçü ortaya koyduğu, söz konusu ölçünün aynı konumdaki bağımsız bir şirketin davranış biçimi olduğu savunulmaktadır (**Nilsson**, s. 224). Hükmünden anlaşılacağı gibi, kurtuluş kanıtıyla ilgili ispat yükümlülüğü davalı üzerindedir. Ayrıca öğretide, yönetim kurulu üyelerinin TTK 202/1-d kapsamında özen yükümünü yerine getirdiklerini kanıtlamalarının hakim şirkete de sorumluluktan kurtaracağı savunulmaktadır [**Ersin Çamoğlu**, "Şirketler Topluğunda Hakimiyetin Kötüye Kullanılmasından Doğan Sorumluluk Davaları", Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.2013/2 (Prof.Dr. Oğuz İmregün'e Saygı Sempozyumu), s. 26].

²⁴ Bkz. TTK 208; 493/1, 531 gibi...

²⁵ **Erol Ulusoy**, "Anonim Şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkarılması", Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.9, S.117-118 (Özel Sayı), s. 77 - **Aytemkin Çelik**, Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, 3.Baskı, Ankara, 2013, s. 89 - **Murat Oruç**, "6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Ortaklıktan Haklı Sebep Fesih İstemine Bağlı Çıkarılma", Batider, C.XXVII, S.1, Mart 2011, s. 209 - **Özge Ayan**, "Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketin Haklı Sebeplerle Feshi Davası (531. Madde)", Legal Hukuk Dergisi, Haziran 2011, s. 2248 - **Ayşe Şahin**, Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi, İstanbul, 2013, s. 410 vd.

²⁶ TTK 531'deki benzer düzenleme (söz konusu düzenlemede de, haklı nedenle fesih talebi ile açılan davada, mahkemenin, fesih yerine, davacı pay sahiplerinin paylarının gerçek değeri kendilerine ödenerek şirketten çıkarılmalarına karar verebilme yetkisi bulunmaktadır) hakkında bu görüşü dile getiren yazarlar için bkz. **Abuzer Kendigelen**, Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, 3.Baskı, İstanbul, 2016, s. 434-435 - **Tolga Ayoğlu**, "Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi", Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.2013/2 (Prof.Dr. Oğuz İmregün'e Saygı Sempozyumu), s. 237.

maktadır. Öyleyse, çıkma hakkının uygulama esasları konusunda TTK 202/2 hükmünden yararlanılacaktır.

Aynı fıkranın (c) bendinde, şirket zararının tazmin edilmesini isteme hakkı şirket alacaklılarına da tanınmıştır. Alacaklıların dava açabilmesi şirketin iflas etmesi şartına bağlı olmayıp, bu anlamda TTK 556 hükmünden ayrılır.

Özetle, şirketler topluluğunda hakim şirketin, bağlı şirket üzerindeki hakimiyetini bağlı şirketi kayba uğratabilecek şekilde kullanamayacağı temel bir ilke olarak belirlendikten sonra; hakim şirketin talimatları nedeniyle bağlı şirketin kayba uğraması halinde, söz konusu kaybın hakim şirket tarafından ilgili faaliyet yılı içinde denkleştirilmesi yükümlülüğü getirilmiş, hakim şirketin bu yükümlülüğünü yerine getirmemesi halinde bağlı şirketin pay sahipleri ve alacaklılarına, hakim şirkete ve onun -kayba sebep olan- yönetim kurulu üyelerine karşı tazminat davası açma hakkı tanınmış, bu isteme dayalı açılan davada hakime tazminat yerine, davacı pay sahiplerinin paylarının satın alınmasına ya da duruma uygun düşen başka bir çözüme karar verebilme yetkisi tanınmıştır.

B. TTK 202/2 Uyarınca Hakim Şirketin Sorumluluğunun Esasları

1. Genel olarak

TTK m.202/2 hükmünde, hakimiyetin uygulanması ile gerçekleştirilen ve bağlı şirket bakımından açıkça anlaşılabilir haklı bir sebebi bulunmayan birleşme, bölünme, tür değiştirme, fesih, menkul kıymet çıkarılması ve önemli esas sözleşme değişikliği gibi işlemlerde, genel kurul kararına red oyu verip tutanağa geçiren veya yönetim kurulunun bu ve benzeri konulardaki kararlarına yazılı olarak itiraz eden pay sahiplerinin; hakim teşebbüsten, zararlarının tazminini veya paylarının varsa en az borsa değeriyle, böyle bir değer bulunmuyorsa veya borsa değeri hakkaniyete uygun düşmüyorsa, gerçek değerle veya genel kabul gören bir yöntemle göre belirlenecek bir değerle satın alınmasını mahkemeden isteyebilecekleri öngörülmüştür.

Gerekçede ve öğretide işaret edildiği gibi, TTK 202/1'den ayrı olarak düzenlenen bu sorumluluk Türk hukukuna özgü olup, şirketler topluluğu düzenlemelerimizin kısmen esin kaynağı olan Alman hukukunda bulunmamaktadır²⁷.

Hakim şirket için öngörülen bu sorumluluk türünde, şirketin yapısına ve işleyişine etki eden önemli konularda alınan genel kurul kararlarında²⁸, söz konusu kararın alınmasının bağlı şirket açısından açıkça anlaşılabilir bir haklı sebebi bulunmuyorsa²⁹, yani bağlı şirket için bir menfaat ya da yarar içermiyor, sırf hakim şirketin genel kuruldaki oy gücü ile alınıyorsa, karardan zarar gören bağlı şirket pay sahiplerinin zararlarının tazmini öngörülmektedir. Anılan düzenleme ile, bir anlamda, hakim şirketin bağlı şirket genel kurulundaki oy hakkını istediği gibi kullanmasına sınırlama getirildiği ve genel kurulda alınan

²⁷ **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, O.H.-II, s. 754, N. 2129 – **Nilsson**, s. 297 – **Göktürk**, s. 395.

²⁸ Veya genel kurulun ilgili konuda karar alma yetkisi yönetim kuruluna bırakılmışsa, yönetim kurulunun bu hususta aldığı kararlarda. Örneğin, menkul kıymet çıkarma yetkisinin TTK 505 uyarınca yönetim kuruluna bırakılması gibi.. [bkz. **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, O.H.-II, s. 776-777, N. 2191].

²⁹ Haklı sebebin "açıkça" anlaşılabilir olmasının aranmasının sebebi, haklı sebebin bir takım teknik ve tetkiki zor analizlerle, uzun vadede topluluk yönünden menfaat olduğu yönünde değerlendirmelerle (zorlama şekilde) haklı sebep yaratılmasına engel olmaktadır [**Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, O.H.-II, s. 775, N. 2187].

kararlarla, topluluk dışı pay sahiplerine zarar verildiği ölçüde, iptal davasının ötesine geçen bir yaptırım getirildiği söylenebilir³⁰.

Maddede sayılan genel kurul kararlarının tahdidi olmadığı gerekçede belirtilmiştir. Buna göre, örneğin, genel kurul toplantı ve karar nisaplarına, imtiyaz tanınmasına ve pay devirlerine sınırlama getirilmesine ilişkin esas sözleşme değişiklikleri bu kapsama giren önemli kararlardan sayılabilir^{31 32}.

Hemen belirtmek gerekir ki, TTK 202/2 hükmünde düzenlenen dava, pay sahiplerinin genel kurul kararlarına karşı diğer dava haklarını (iptal ya da butlanın tespiti gibi) ortadan kaldırmaz³³. Ayrıca birleşme, bölünme ve tür değiştirilmede, pay sahiplerine ve ortaklara tanınmış bulunan diğer haklar da saklı tutulmuştur (TTK m.202/4).

2. TTK 202/1'den farkları ve ayırt edici özellikleri

Buradaki sorumlulukta, madde kapsamına giren (önemli) kararların bağlı şirket genel kurulunda karara bağlanmış olması, maddi ve şekli koşul varsa, hakim şirketin sorumluluğuna gidebilmek için yeterlidir. Maddi koşul kararın bağlı şirket bakımından haklı bir sebebinin olmaması, şekli koşul ise karara (yazdırılmak suretiyle) muhalefet edilmiş olmasıdır. Görüldüğü üzere, TTK 202/1 hükmünden farklı olarak, burada bir denkleştirme yükümlülüğü ve bunun yerine getirilmemesi dolayısıyla sorumluluğun doğması söz konusu değildir.

TTK 202/2'de öngörülen sorumluluğun fonksiyonel amacı, bağlı şirket genel kurulunda alınan ve bağlı şirkette önemli değişiklik yaratan kararlar nedeniyle, bağlı şirketin topluluk dışı pay sahiplerinin zararlarının giderilmesidir. Diğer bir anlatımla burada amaç, bağlı şirketin değil, bağlı şirketin -topluluk dışı- pay sahiplerinin bireysel zararlarının tazminidir³⁴. Bu çerçevede, (sadece) bağlı şirketin pay sahiplerine dava açma hakkı tanınmış, TTK 202/1'den farklı

---

³⁰ Nilsson, s. 390. Öğretide yapısal değişiklikler hukukunda yer alan korumalar (TTK 191-193) karşısında TTK 202/2'nin gereksizliği savunulmuş (bkz. **Murat Gürel**, "Bağlı Şirket Genel Kurulunda Alınan Yapısal Değişiklik Kararları Nedeniyle Hakim Şirketin Sorumluluğuna İlişkin TTK 202/2'nin Gerekliliği Üzerine", Batider, C.XXXII, S.2, Haziran 2016, s. 211 vd.); bu görüşe karşı çıkan Tekinalp ise, görüşün Alman POK § 243 f.2'yi gözden kaçırdığını, Türk hukukunda anılan maddeye denk gelen bir düzenleme olmadığı için TTK 202/2'nin haksızlık ve kanunsuzlukları önlemek için gerekli olduğunu savunmuştur [**Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, O.H.-II, s. 754-755, N. 2129].

³¹ **Çamoğlu**, s. 27.

³² Kararların tahdidiliği meselesi ile ilgili öğretide Tekinalp tarafından savunulan özgün bir görüşe de burada değinmek istiyoruz. Yazara göre, "gibi" kelimesinin kullanılmış olması dolayısıyla hükümde sayılan kararlar tahdidi olmamakla birlikte, maddede sayılan "karar konuları" bir sınır çizmektedir. Yani, kararların konusu, yapı veya esas sözleşme değişikliği, ortaklığın varlığı ve menkul kıymet çıkarılması olmalıdır. Konusu sayılanların dışında bulunan kararlar, TTK m. 202(2) 'deki "karar" kapsamında değildir. Sonuç olarak, kararlar tahdidi değildir, ancak koridor oldukça dardır. Koridorun bir duvarı kararın konusu, diğeri ise açıkça anlaşılabilir haklı bir sebep kavramıdır (**Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 590, N. 23-128).

³³ Öte yandan, TTK 202/2 son cümlede zamanaşımı süresi 2 yıl olarak belirlenmiştir. Bu sürenin, iptal davasındaki 3 aylık süreye kıyasla oldukça uzun olduğu söylenebilir.

³⁴ Çünkü bu tür kararlar çoğu kez bağlı ortaklığın kendisine değil, fakat ortaklarına zarar verir [**Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, O.H.-II, s. 776, N. 2180 – **Nilsson**, s. 389].

olarak şirket alacaklılarına bir dava açma hakkı tanınmamıştır³⁵. Bu bağlamda, pay sahibi olmanın anılan maddedeki davayı açabilmek için bir dava şartı olduğunu hatırlatmakta yarar vardır³⁶.

Öte yandan, buradaki davada, yine TTK 202/1’le aralarındaki fonksiyonel farklılıkla bağlantılı olarak, hakim şirketin yönetim kurulu üyelerine sorumluluk yöneltmesi söz konusu edilmemiştir. TK 202/2 hükmünde, genel kurulda sahip olunan oy gücüyle, bu gücün dışında kalan diğer ortaklara verilen zarar konu alındığı için, doğal olarak burada verilen zararın tazmininden hakim şirketin tüzel kişiliği sorumlu kılınmıştır. Bunun tabii bir sonucu olarak da, söz konusu davada, (özen kriterine dayalı³⁷) sorumluluktan kurtuluş kanıtı getirme imkanı da bulunmamaktadır. Yine iki dava arasındaki mahiyet farklılığının bir eseri olarak, TTK 202/1 uyarınca açılacak davada yönetim kurulu üyelerinin kusura dayalı ve farklılaştırılmış müteselsil sorumluluğunu düzenleyen TTK 553 vd. hükümlerinin kıyasen uygulanmasını öngörülürken, TTK 202/2 hükmü için böyle bir atuf yapılmamıştır³⁸.

TTK 202/2 hükmünde pay sahibine, zararlarının tazmini talebine alternatif olarak, paylarının satın alınmasını talep edebilme hakkı da tanınmıştır. Görüldüğü gibi, burada payların satın alınması davacıya seçimlik bir hak olarak sunulmuştur³⁹. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, davacının zararlarının tazmini ya da paylarının satın alınmasını mahkemeden terditli olarak talep edemeyeceği, ikisi arasında bir tercih yapıp birini talep edebileceğidir. Yani iki talep birbirinden bağımsızdır. Aynı şekilde mahkemenin de davacının tazminat istediği bir davada, TTK 202/1 hükmünde olduğu gibi tazminat yerine alternatif bir çözüm olarak payların satın alınmasına karar verme yetkisi bu-

³⁵ Zaten, şirket alacaklılarının, genel kurula katılmaları ve karara muhalif kalmalarından söz edilemeyeceğine göre, şeklen de dava açabilme koşullarını sağlamaları mümkün değildir.

³⁶ Bu bakımdan payını devretmiş bir (eski) ortak bu davayı açamayacağı gibi, davayı açtıktan sonra payın devredilmesi halinde de, dava şartının ortadan kalkması nedeniyle, davanın düşürülmesi gerekecektir. Yeni pay sahibinin de, maddede öngörülen şekli koşula (karara yazılı muhalefet) sahip olmadığı için, davaya devam edemeyeceğini kabul etmek gerekir (aynı görüşte **Nilsson**, s. 394). Öğretide **Göktürk**, birleşme ve bölünme gibi işlemlerde işlemin niteliği gereği sonradan pay sahipliği sıfatının sona erdiği hallerde, pay sahipliği sıfatının karara muhalefet anında bulunmasının yeterli kabul edilmesi gerektiği görüşündedir (**Göktürk**, s. 411).

³⁷ Aynı veya benzer koşullar altında, şirket menfaatlerini dürüstlük kuralına uygun olarak gözeten ve tedbirli bir yöneticinin özenle hareket eden, bağımsız bir şirketin yönetim kurulu üyeleri tarafından da yapılabileceği veya yapılmasından kaçınılabileceğinin ispatı.

³⁸ Öğretide savunulan bir görüşe göre, gerek birinci gerek ikinci fıkradaki davaların sorumluluk temeli aynı hukuki sebebe dayandığından, 202/1-e bendindeki atuf ve orada benimsenen çözümler kıyasen 202/2 için de uygulanmalıdır (**Nilsson**, s. 391). Kanımızca bu görüş isabetli değildir. Yukarıda ifade ettiğimiz gibi TTK 202/2’nin öngörülüş amacı 202/1’den farklı olup, bu nedenle iki dava arasında fonksiyonel farklılıklar vardır. Bu anlamda kusur esasına dayanan 202/1’deki davada yönetim kurulu üyelerinin kusurlu sorumluluğunu düzenleyen 553 vd. hükümlerine yapılan atfın, TTK 202/2’deki dava ile bir bağlantısı yoktur. Bu sebeple, kanun koyucunun birinci fıkrada yaptığı göndermeyi, ikinci fıkrada yapmaması bilinçlidir. Bu nedenlerle yazarın anılan görüşüne katılamıyoruz.

³⁹ **Çamoğlu**, s. 30. TTK 202/1’deki düzenleme ise, hatırlanacağı üzere, hakimin -talep olmasa bile- bu yönde karar tesis edebilme yetkisinin bulunması şeklindeki.

lunmamaktadır⁴⁰. Şunu ifade etmek gerekir ki, genel kurul kararı nedeniyle uğradığını iddia ettiği zararı somut miktarıyla ispat etmek birçok bakımdan kendisi için güç olan, buna karşın paylarının satın alınması talebinde herhangi bir ispat külfeti ile karşılaşmayan davacının, çoğunluğun kararlarından sonra şirkette kalmasını gerektiren başka önemli subjektif nedenler bulunmadığı sürece, hemen daima ikinci seçeneği tercih edeceğini söylemek yanlış olmaz.

Öte yandan, payların hangi değerden satın alınmasının istenebileceği de açıklığa kavuşturulmuştur. Buna göre davacı, -eğer tercihini payların satın alınması yönünde kullanacaksa-, payların varsa en az borsa değeriyle, böyle bir değer bulunmuyorsa veya borsa değeri hakkaniyete uygun düşmüyorsa, gerçek değerle veya genel kabul gören bir yöntemle göre belirlenecek bir değerle satın alınmasını mahkemen isteyebilir. Değer belirlenirken mahkeme kararına en yakın tarihteki veriler esas alınır.

Hakimiyetin genel kurulda alınan kararlarla kötüye kullanılmasına ilişkin dava hakkında diğer önemli bir hususiyet, hakim şirket için öngörülen teminat getirme şartıdır. Gerçekten 202. maddenin 3.fıkrasında, ikinci fıkraya istinaden bir dava açılırsa, davacıların muhtemel zararlarını veya payların satın alma değerini karşılayan tutardaki paranın teminat olarak, mahkemece belirlenecek bir bankaya mahkeme adına yatırılmasına karar verileceği hükmü bağlanmıştır. Bu teminat yatırılmadığı sürece genel kurul veya yönetim kurulu kararına ilişkin hiçbir işlem yapılamayacaktır. Kendisine karşı dava açılan davalının teminat getirmekle yükümlü kılınması eleştiri konusu olabilir de, bu eleştiriye karşı kanun koyucunun bağlı pay sahibinin hakim şirket karşısındaki zayıf konumunu dikkate alarak bu noktada pozitif bir ayrımcılık yaptığı söylenebilir⁴¹. Ayrıca söz konusu pozitif ayrımcılığın sebep olduğu eşitsizliği dengelemek üzere, davalıya da, davanın kötü niyetle açılması halinde, davacıardan uğradığı zararın (müteselsilen) tazmini ile teminat yatırılmasını isteme hakkı tanınmıştır.

3. Hakkın Doğduğu Haller Çerçevesinin Ayrılma Hakkı ile Kısmen Örtülmesi

Önce de ifade ettiğimiz gibi, SPKn m.24 anlamında ayrılma hakkı önemli nitelikte işlemlere dair genel kurul kararlarında kullanılabilen bir hak olup, bu bakımdan önemli nitelikte işlemler ayrılma hakkının kullanılacağı hallerin kapsamını belirlemektedir. Her ne kadar TTK 202/2 maddesinde söz edilen genel kurul kararlarının -ayrılma hakkında olduğu gibi- ayrı bir isimlendirme altında kategorize edilmesi söz konusu değilse de, gerek kararların mahiyetine, gerek öğretide ve gerekçedeki açıklamalara bakıldığında, buradaki kararların da aynen ayrılma hakkında olduğu gibi şirkette önemli değişiklik meydana getiren kararlar olduğu anlaşılmaktadır. Şu halde iki müessesede hakkın doğumuna yol açan maddi olguların en azından belli yönlerden örtüştüğü söylenebilir⁴².

⁴⁰ **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, O.H.-II, s. 776, N. 2188.

⁴¹ Söz konusu teminatın, tazminatın ödenmesini güvence altına almaya yönelik ihtiyati tedbire benzer bir işlevi bulunmaktadır (**Nilsson**, s. 400).

⁴² Ancak belirtmek gerekir ki, SPKn'nun 23. maddesinin kapsamı (maddede sayılan işlemler), TTK 202/2'de sayılanlardan geniştir. TTK 202/2'de sadece yapısal değişiklikler, fesih ve menkul kıymet çıkarılması kararları "gibi" ifadesiyle birlikte sayılırken,

Bu çerçevede, inceleme konumuz olan sorun, hakimiyetin hukuka aykırı kullanımının genel kurul kararları sonucunda oluştuğu hallerle ilgili olup, nitelikte başlıkta ifade edilen soru da, 202. maddenin (hususen) 2.fıkrasına atfı yapılarak sorulmuştur. Sorun, pay sahibinin her iki düzenlemede kendisine tanınan hakları beraber kullanmak istemesinden kaynaklanmaktadır.

III. SORUYA VERİLEN YANIT VE GEREKÇELERİ

Ayrılma hakkı ile hakimiyetin hukuka aykırı kullanılmasından doğan dava haklarının özelliklerine ana hatlarıyla değindikten sonra, artık başlıkta sorulan soruyu yanıtlamaya geçebiliriz. Soru şuydu: SPKn m.24 hükmüne istinaden ayrılma hakkını kullanan bir ortak, ayrıca TTK m.202/2'ye dayanarak zararının tazminini isteyebilir mi?

Öncelikle şunu ifade etmek gerekir ki, böyle bir sorunun anlamlı olabilmesi için, bağlı şirketin halka açık olduğu bir şirketler topluluğu söz konusu olmalıdır. Gerçekten de ayrılma hakkı kullanımından söz edildiğine göre, ilgili şirket halka açık olmalı; TTK 202/2'ye başvurulmasından söz edildiğine göre bir şirketler topluluğu, yani bir bağlı şirket ve bunun hakimiyeti altında bulunduğu hakim şirket söz konusu olmalıdır⁴³. Ancak böyle bir varyasyonda soru geçerli ve anlamlı olabilir.

Bu hususu tespit ettikten sonra, ayrılma hakkını kullanarak sahibi olduğu payların bedelini (bağlı) şirketten alan pay sahibinin neden bir de TTK 202/2'ye müracaat edeceği sorgulanabilir. TTK 202/2'de pay sahibinin zararının tazmininden söz edildiğine göre, paylarının bedelini alan pay sahibinin ileri süreceği zarar olsa olsa bir munzam zarar⁴⁴ talebi olabilir. Peki, pay sahibinin munzam zararı ne olabilir? İki düzenleme arasındaki pay bedellerinin belirlenmesi konusunda oluşan fark munzam zarar olarak ileri sürülebilir mi? Başka bir anlatımla, pay sahibi, *“TTK 202/2'ye dayanarak dava açsaydım paylarım için şu kadar bedel hesaplanacaktı, oysa ayrılma hakkını kullandığım için paylarımın değeri SPKn 24'e göre daha az olarak hesaplandı, öyleyse aradaki farkı TTK 202/2 uyarınca açacağım davada munzam zararım olarak talep ediyorum”* diyebilir mi?⁴⁵

SPKn m.23'te yapısal değişiklikler ve fesih dışında, önemli miktarda malvarlığı unsurunun devri, kiralanması veya üzerinde aynı hak tesisi, faaliyet konusunun tümüyle veya önemli ölçüde değiştirilmesi, borsa kotundan çıkma gibi kararlar da sayılmıştır. Üstelik, TTK 202/2 sayılan kararların, tahdidi olmasa bile, maddede belirtilen konularla sınırlı olduğu da öğretilde savunulmaktadır (bkz. yukarıda dn.32).

Ayrıca hemen ifade etmek gerekir ki, ayrılma hakkı ile buradaki dava arasındaki önemli bir fark, ayrılma hakkında pay sahibi pay bedellerini bağlı şirketten, TTK 202/2'de ise (mahkeme kararıyla) hakim şirketten alır.

⁴³ Hakimın şirket halka açık da olabilir halka kapalı da. Bu anlamda hakim şirketin halka açıklık durumu soru bakımından bir önemi haiz değildir.

⁴⁴ Buradaki “munzam zarar” deyimi ilave zarar anlamında kullanılmakta olup, Türk Borçlar Kanunu m.122 (eski Borçlar Kanunu'ndaki muadil düzenleme 105. maddeydi ve madde kenar başlığı munzam zararı) hükmündeki para borçlarının ödenmesinde temerrüt halinde alacaklının temerrüt faizini aşan zararını ifade eden teknik anlam kastedilmemektedir.

⁴⁵ İddianın içerik bakımından yerindeliliğini kontrol etmek için, iki düzenleme arasında pay bedelinin belirlenmesi konusunda nasıl bir farklılık bulunduğu bakalım. Ayrılma hakkında SPKn m.24/1 son cümle uyarınca, *“payların ortaklık tarafından satın alınma-*

Cevap birkaç sebeple olumsuzdur. Bir kere, davacının teknik olarak TTK 202/2'ye göre, paylarının bedelini zarar olarak talep etmesi mümkün değildir. Yukarıda ifade ettiğimiz gibi, TTK 202/2 davacıya iki seçimlik hak sunmaktadır. Davacı bu madde uyarınca açacağı davada ya zararının tazminini ya da paylarının satın alınmasını talep edebilir. İkisini birden terditli olarak talep edemez. Mahkeme de re'sen tazminat yerine payların satın alınmasına karar veremez. Buradan hareketle, davacının -adeta iki talebi birbirine mezcedip- pay bedelini zarar olarak talep etmesi mümkün değildir. Kaldı ki, bir kanun hükmüne göre belirlenen pay bedelinin, diğer kanun hükmüne göre yapılan hesaplamadan düşük kalması, munzam zarar olarak nitelendirilemez.

Bunun dışında, ayrılma hakkının sonuçları itibarıyla de cevap olumsuz yanıtlanmak zorundadır. Ayrılma hakkının kullanım sonuçlarına ilişkin açıklamalarımızda ifade ettiğimiz gibi, ayrılma hakkını kullanan bir ortağın pay sahipliği sıfatı sona erer. Bu aynı zamanda ayrılma hakkının yenilik doğuran hak vasfını da ortaya koyar.

Yenilik doğuran haklar öğretilde, tek taraflı bir hukuki işlemle kullanılması sonucunda, mevcut bir hukuki ilişkiden farklı olarak yeni bir hukuki ilişki kuran veya mevcut bir hukuki ilişkiyi değiştiren ya da ortadan kaldıran haklar olarak tanımlanmaktadır⁴⁶. Yenilik doğurucu hakların ortak ve ayırt edici özellikleri şu şekildedir⁴⁷: Bu haklar mevcut bir hukuki ilişkiden doğarlar ve kullanılmaları sonucunda söz konusu mevcut ilişkiden farklı yeni bir hukuki durum meydana getirirler. Meydana gelen sonuca göre, ya taraflar arasında yeni bir hukuki ilişki meydana gelir, ya eski hukuki ilişki değişime uğrar ya da sonlanır. Yenilik doğurucu haklar sahibine talep yetkisi vermez, aksine bu haklar tek taraflı irade beyanı ile kullanılır ve muhatabına ulaşması ile sonuçlarını meydana getirirler. Bu nedenle yenilik doğurucu hakların kullanımı karşı tarafın rızasına ya da katılımına ihtiyaç göstermez. Yenilik doğurucu haklar ya tek

---

sında, önemli nitelikteki işlemin kamuya açıklandığı tarihten önceki otuz gün içinde borsada oluşan ağırlıklı ortalama fiyatların ortalaması" esas alınacağı hükme bağlanmış; TTK 202/2'de ise "payların varsa en az borsa değeriyle, böyle bir değer bulunmuyorsa veya borsa değeri hakkaniyete uygun düşmüyorsa, gerçek değerle veya genel kabul gören bir yöntemle göre belirlenecek bir değerle satın alınmasının mahkemeden istenebileceği, değer belirlenirken mahkeme kararına en yakın tarihteki verilerin esas alınacağı" hükme bağlanmıştır. Görüldüğü gibi, SPKn'nun 24. maddesi ayrılma hakkında, payların satın alma değerinin nasıl hesaplanacağını bizatihi göstererek bu hususta mahkemece tespit yapılması prosedürüne yer vermemiş, hesaplamada ise borsada son otuz gün içinde oluşan ağırlıklı fiyat ortalamasını esas almıştır. TTK 202/2 ise, bir dava hakkı şeklinde düzenlendiği için, payların satın alınmasının mahkemeden istenmesini, bu kapsamda satın alma değerinin de mahkemece belirlenmesini öngörmüş; değer belirlenmesi konusunda ise, önce borsa değerine atıf yapmakla beraber, bu değer hakkaniyete uygun düşmüyorsa gerçek değer ya da genel kabul gören bir yöntemle göre belirlenecek değer esasına yer vermiştir. Bu noktada TTK 202/2'nin pay değerinin belirlenmesi bakımından daha adil ve gerçekçi bir çözümü benimsediği söylenebilir. Sonuç olarak iki düzenlemede payların satın alma değeri konusunda farklı değer belirleme yöntemleri esas alındığından, payların değerinin iki düzenleme uyarınca farklı hesaplanabilmesi mümkündür. Bu bakımdan, iddia -en azından- içerik olarak mesnetsizdir denemez.

⁴⁶ **Fikret Eren**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 18.Baskı, Ankara, 2015, s. 61 - **Vedat Buz**, Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar, Ankara, 2005, s. 57 - **Harun Demirbaş**, Yenilik Doğuran Haklar, İstanbul, 2007, s. 1.

⁴⁷ **Eren**, s. 67 vd. - **Buz**, s. 57 vd. - **Demirbaş**, s. 75 vd.

tarafı bir hukuki işlemle ya da dava yoluyla kullanılırlar. Ayrıca bu haklar bir kere kullanılmakla tükenirler ve hak düşürücü süreye tabidirler. Nihayet bu hakların kullanımı şarta bağlanamaz ve kullanıldıktan sonra işlemde dönüşmez.

Ayrılma hakkı yukarıda kısaca açıklanan yenilik doğurucu hakların tüm özelliklerini taşır. Gerçekten ayrılma hakkı anonim ortaklıkla pay sahipliği ilişkiden kaynaklanan bireysel bir hak olup, hakkın mevcut bir hukuki ilişkiden kaynaklanması özelliğini gösterir. Ayrılma hakkının kullanımı için pay sahibinin talebini ortaklığa (ortaklığın belirlediği aracı kuruma) bildirmesi yeterlidir. Başka deyişle, ayrılma hakkından yararlanmak için şirketin onayına ihtiyaç olmayıp, şirket talebin kendisine ulaşmasıyla ayrılma hakkına konu payları satın almakla yükümlüdür. Buna göre, tek taraflı hukuki işlemle hakkın kullanılması koşulunu da sağlar. Nihayet ayrılma hakkının kullanılması ile, - kullanım prosedürünün tamamlanması ile- pay sahibi ile ortaklık arasındaki ortaklık ilişkisi sona erer. Bu çerçevede, yenilik doğurucu hakkın yeni bir hukuki durum meydana getirmesi özelliğini de gösterir. Bu itibarla ayrılma hakkının yenilik doğurucu hak niteliğinden şüphe etmemek gerekir⁴⁸.

Yukarıda ifade ettiğimiz gibi, yenilik doğuran hakların ayırt edici özelliklerinden biri, herhangi bir kayda ya da şarta bağlı tutularak kullanılmalarının mümkün olmamasıdır. Yine bununla bağlantılı olarak yenilik doğuran haklar bir kere kullanıldıktan sonra artık işlemde geri dönüşmez. Esasen bu özellikler, yenilik doğuran hakların bir kere kullanılmakla sonuçlarını kendiliğinden meydana getirmeleri ile alakalı olup, bu sonuçların oluşma anının muhatap tarafından da bilinmesi gerekliliği ile açıklanmaktadır.

Bu çerçevede, ayrılma hakkı da bir şarta dayalı olarak ya da ihtirazi kayıt konarak kullanılamaz. Örneğin ayrılma hakkını kullanacak pay sahibi şirkete karşı şu ihtirazi kaydı ileri süremez: “*Ben ayrılma hakkımı kullanıyorum ama TTK 202/2 uyarınca hesaplanacak pay bedeli fazla olursa, aradaki farka dair talep hakkımı saklı tutuyorum (ya da bu şartla ayrılma hakkımı kullanıyorum)*”. İleri sürse bile bir geçerliliği olmaz, dinlenmez (mesmû olmaz). Şu halde, ayrılma hakkını kullanarak ortaklıktan ayrılan, bu bağlamda hiçbir pay sahipliği hakkı kalmayan (eski) ortağın, TTK 202/2 hükmüne dayanarak dava açması mümkün değildir. Açarsa, dava şartı eksikliğinden davanın reddi gerekir. Başka bir deyişle, yukarıda yol gösterici olduğunu belirttiğimiz ayrılma hakkını

⁴⁸ Bu noktada hatırlatmak gerekir ki, ortağa kendi iradesi ile çıkma hakkı tanıyan veya ortağın mahkeme kararı ile ortaklıktan çıkarılmasını öngören TTK'daki tüm düzenlemelerde (bkz. m.141, m.208, m.493/1, m.531 gibi.), çıkma iradesini içeren irade beyanı da, paylarının satın alınmasına dönük mahkeme kararı da, ayrılma hakkında olduğu gibi, yeni bir hukuki durum meydana getirir, bu bağlamda yenilik doğurucu mahiyettedirler [**Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, O.H.-II, s. 425, N. 1675f – **Ayoğlu**, s. 225]. Hatta 202. maddeyi de bu kapsamda saymak gerekir. Gerçekten, anılan maddenin gerek 1. gerek 2. fıkrası uyarınca, mahkemece davacının paylarının -hakim şirket tarafından satın alınmasına karar verilmesi, yenilik doğuran hüküm mahiyetindedir [**Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, O.H.-I, İstanbul, 2014, s. 437, N. 622n – **Çamoğlu**, s. 27]. Benzer şekilde, sözleşmeye dayanan pay alım opsiyonlarının da yenilik doğuran sözleşmesel hak olduğu ifade edilir (**Gül Okutan Nilsson/Oğuz Atalay**, “Anonim Ortaklık Payscale Sözleşmelerinde Öngörülen Pay Alım ve Satım Opsiyonlarının Hukuki Niteliği ve Cebri İcrası”, Prof.Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan, C.I, İstanbul, 2007, s. 413 – **İsmail Esin**, “Pay Alım ve Satım Opsiyonları ve Hükümleri”, Prof.Dr. Hamdi Yasaman'a Armağan, İstanbul, 2017, s. 279.

kullanan bir pay sahibinin iptal davası açamamasındaki gerekçe aynen burada da geçerlidir.

Öte yandan, davacı -dava koşulunu sağlamak üzere, pay sahipliği sıfatını yeniden kazanmak için- ayrılma hakkından geri de dönemez. Ayrılma hakkının kullanımı ile yenilik doğuran hakkın sonuçları kendiliğinden meydana gelir ve bu sonuçları geri almak mümkün değildir.

Son olarak, pay sahibinin ayrılma hakkını kullandıktan sonra, TTK 202/2 hükmüne dayanarak munzam zarar talebinde bulunmasının, çelişkili davranış yasağına aykırılığından da söz edilebilir. Ancak pay sahipliği sıfatının sona ermiş olması, davacının bu sıfatın varlığına bağlı taleplerinin reddi için kesin ve yeterli bir neden teşkil ettiğinden, yoruma açık başka gerekçe aramaya lüzum yoktur.

KAYNAKÇA

Adıgüzel Burak, "Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Ayrılma Hakkı", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVIII, S.2, 2014, s. 1 vd.

Akın İrfan, Şirketler Topluluğu Sorumluluk Hukuku, Ankara, 2014.

Altan Derin, "Sermaye Piyasasında Pay Sahiplerinin Ayrılma Hakkı ve Önemli Nitelikteki İşlemler", Banka ve Finans Hukuku Dergisi, C.3, S.11, 2014, s. 117 vd.

Ayan Özge, "Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketin Haklı Sebeplerle Feshi (531.Madde)", Legal Hukuk Dergisi, S.102, Haziran 2011, s. 2237 vd.

Ayoğlu Tolga, "Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi", Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.2013/2 (Prof.Dr. Oğuz İmregün'e Saygı Sempozyumu), s. 219 vd.

Aytaç Zühtü, "Yönetim Kurulu Üyelerinin Hakimiyetin Hukuka Aykırı Kullanılmasından Doğan Sorumluluğu", Batider, C.29, S.4, Aralık 2013, s. 5 vd.

Bektaş İbrahim, "Halka Açık Anonim Ortaklıkların Önemli Nitelikteki İşlemleri Nedeniyle Doğan Ayrılma Hakkı ve Pay Alım Teklifi Zorunluluğu", Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 60.Yıl Armağanı, Ankara, 2015, s. 749 vd.

Buz Vedat, Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar, Ankara, 2005.

Çamoğlu Ersin, "Şirketler Topluluğunda Hakimiyetin Kötüye Kullanılmasından Doğan Sorumluluk Davaları", Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.2013/2 (Prof.Dr. Oğuz İmregün'e Saygı Sempozyumu), s. 19 vd.

Çelik Aytekin, Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, 3.Baskı, Ankara, 2013.

Demirbaş Harun, Yenilik Doğuran Haklar, İstanbul, 2007.

Eren Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 18.Baskı, Ankara, 2015.

Esin İsmail, "Pay Alım ve Satım Opsiyonları ve Hükümleri", Prof.Dr. Hamdi Yasaman'a Armağan, İstanbul, 2017, s. 279 vd.

Göktürk Kürşat, Şirketler Topluluğunda Sorumluluk Esasları, Ankara, 2015.

Gürel Murat, "Bağlı Şirket Genel Kurulunda Alınan Yapısal Değişiklik Kararları Nedeniyle Hakim Şirketin Sorumluluğuna İlişkin TTK 202/2'nin Gerçekliği Üzerine", Batider, C.XXXII, S.2, Haziran 2016, s. 211 vd.

İmregün Oğuz, Anonim Ortaklıklar, 2. Bası, İstanbul, 1970.

Kendigelen Abuzer, “İptal Davası Açma Hakkı ve Pay Sahipliği Sifatının Cüz’i Halefiyet (Payların Devri) Sonucu Değişmesi”, Prof.Dr. Hayri Domaniç’e 80.Yaş Günü Armağanı, C.I, İstanbul, 2001, s. 309 vd.

Kendigelen Abuzer, Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, 3.Baskı, İstanbul, 2016.

Kırca İsmail/Şehirli Çelik Feyzan Hayal/Manavgat Çağlar, Anonim Şirketler Hukuku, C.2/2, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Ankara, 2016.

Manavgat Çağlar, Halka Açık Anonim Ortaklıklar ve Halka Arz, Ankara, 2016.

Moroğlu Erdoğan, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, İstanbul, 2012.

Nilsson Gül Okutan, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Şirketler Topuluğu Hukuku, İstanbul, 2009.

Nilsson Gül Okutan/Atalay Oğuz, “Anonim Ortaklık Paysahipleri Sözleşmelerinde Öngörülen Pay Alım ve Satım Opsiyonlarının Hukuki Niteliği ve Cebri İcrası”, Prof.Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan, C.I, İstanbul, 2007, s. 409 vd.

Oruç Murat, “6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklıktan Haklı Sebep Fesih İstemine Bağlı Çıkarılma”, Batider, C.XXVII, S.1, Mart 2011, s. 209 vd.

Özdoğan Ayşegül, “Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Pay Sahibinin Ortaklıktan Ayrılma Hakkı”, Cumhuriyetin 80.Yılına Armağan, C.II, Ankara, 2014, s. 691 vd.

Poroy Reha/Tekinalp Ünal/Çamoğlu Ersin, Ortaklıklar Hukuku I, İstanbul, 2014 (O.H.-I).

Poroy Reha/Tekinalp Ünal/Çamoğlu Ersin, Ortaklıklar Hukuku II, İstanbul, 2017 (O.H.-II).

Pulaşlı Hasan, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Şirketler Hukuku Şerhi, C.I, Ankara, 2011.

Sönmez Yusuf, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Ortaklıktan Ayrılma Hakkı, İstanbul, 2009.

Şahin Ayşe, Anonim Ortaklığın Haklı Nedenle Feshi, İstanbul, 2013.

Tekinalp Ünal, “Bağlı Yönetim Kurulunun "Kayıp"la İlgili Sorumluluğu”, Prof.Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan, İstanbul, 2017, s. 613 vd.

Tekinalp Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 3.Bası, İstanbul, 2013 (Sermaye Ortaklıkları).

Turan Gökçen, “6362 Sayılı Kanun’da Halka Açık Ortaklık Pay Sahiplerine Tanınan Ayrılma Hakkı”, Legal Hukuk Dergisi, C.12, S.139, Temmuz 2014, s. 75 vd.

Ulusoy Erol, “Anonim Şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkarılması”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.9, S.117-118 (Özel Sayı), s. 77 vd.

Üçşık Güzin/Çelik Aydın, Anonim Ortaklıklar Hukuku, Ankara, 2013.